

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การค้นคว้าแบบอิสระเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินหลักกับราคาหุ้นสามัญในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีระเบียบวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

1. ขอบเขตการศึกษา

1.1 เนื้อหา

เนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินหลักและราคาหุ้นสามัญ โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ใช้ข้อมูลงบการเงิน ได้แก่ งบดุล, งบกำไรขาดทุน และรายการข้อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งในการศึกษานี้ใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานในแต่ละไตรมาส ย้อนหลังจำนวน 4 ปี ตั้งแต่ปี 2547 ถึง ปี 2550 รวมทั้งสิ้น 16 ไตรมาส

1.2 ขอบเขตประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ หลักทรัพย์หุ้นสามัญกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 11 หลักทรัพย์ ซึ่งประกอบด้วย

- ธนาคารสินเอเชีย จำกัด (มหาชน)	ACL
- ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	BAY
- ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	BBL
- ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน)	BT
- ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)	KBANK
- ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน)	KK
- ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)	KTB
- ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	SCB
- ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน)	SCIB
- ธนาคารทีสโก้ จำกัด (มหาชน)	TISCO
- ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)	TMB

2. วิธีการศึกษา

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้จากการรวบรวม ข้อมูลแหล่งต่างๆ ดังนี้

- รายงานประจำปีของธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งแบบรูปเล่มและแบบออนไลน์ จาก www.sec.or.th
- ฐานข้อมูลธนาคารพาณิชย์ของธนาคารแห่งประเทศไทย
- ฐานข้อมูล SETSMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- ฐานข้อมูลราคาหุ้นย้อนหลังจาก www.kimeng.co.th
- ฐานข้อมูลออนไลน์จาก www.settrade.com, www.bol.co.th เป็นต้น
- เอกสาร สิ่งพิมพ์ บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมด (จำนวน 176 ตัวอย่าง) จะนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาของหุ้นสามัญ ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยมีสมมติฐานในการศึกษา ดังนี้

1. อัตราส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากรวม (Loan to Deposit Ratio)

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คาดว่า หากธนาคารสามารถปล่อยสินเชื่อจากเงินฝากที่มีอยู่ได้มาก ธนาคารจะมีรายได้จากดอกเบี้ยซึ่งถือเป็นรายได้หลักเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อธนาคารและสะท้อนถึงความสามารถในการดำเนินงานที่ดี สามารถสร้างความเชื่อมั่นต่อนักลงทุนได้ จึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H_1 : อัตราส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นสามัญ

2. อัตราส่วนสินเชื่อด้อยคุณภาพต่อสินเชื่อรวม (NPL Ratio)

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คาดว่า หากธนาคารมีลูกหนี้ NPL ลดลง ทำให้ธนาคารไม่ต้องตั้งสำรองหนี้สูญจากกลุ่มลูกหนี้ดังกล่าว นอกจากนี้ ธนาคารยังสามารถเรียกเก็บหนี้จากการปล่อยสินเชื่อพร้อมได้รับดอกเบี้ยซึ่งถือเป็นรายได้หลัก แสดงว่าธนาคารมีกระบวนการพิจารณาปล่อยสินเชื่อและการบริหารจัดการลูกหนี้สินเชื่อ ที่ดี สร้างความเชื่อมั่นต่อนักลงทุนได้ จึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H_2 : อัตราส่วนสินเชื่อด้อยคุณภาพต่อสินเชื่อบริการมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นสามัญ

3. อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (Cost to Income Ratio)

ในการศึกษาครั้งนี้คาดว่า หากธนาคารสามารถควบคุมสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ให้ลดลงได้แล้ว ธนาคารจะมีกำไรสุทธิเพิ่มมากขึ้นและสามารถสร้างความเชื่อมั่นต่อนักลงทุนได้ จึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H_3 : อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นสามัญ

4. อัตราส่วนผลตอบแทนสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (Net Interest Margin-NIM)

ในการศึกษาครั้งนี้คาดว่า หากธนาคารสามารถสร้างกำไรจากการนำสินทรัพย์ดำเนินงานไปใช้ในธุรกรรมประเภทต่างๆ แสดงว่าธนาคารมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ดี ทำให้นักลงทุนเกิดความเชื่อมั่นในธนาคาร จึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H_4 : อัตราส่วนผลตอบแทนสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นสามัญ

5. อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้น (Earning per Share-EPS)

ในการศึกษาครั้งนี้คาดว่า หากธนาคารมีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้กำไรสุทธิต่อหุ้นเพิ่มมากขึ้น แสดงถึงผลการดำเนินงานของธนาคารที่ดีขึ้น จะทำให้นักลงทุนเกิดความเชื่อมั่นในธนาคาร จึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H_5 : อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นสามัญ

6. อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น (Book Value per Share-BVPS)

ในการศึกษาครั้งนี้คาดว่า หากมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นของธนาคารมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้น แสดงว่าธนาคารมีการดำเนินงานที่ดี สามารถสร้างมูลค่าของธนาคารให้เพิ่มขึ้นได้ ทำให้นักลงทุนเกิดความเชื่อมั่นในธนาคาร จึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H_6 : การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นสามัญ

7. อัตราส่วนผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity-ROE)

ในการศึกษาครั้งนี้คาดว่า หากผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มมากขึ้น แสดงว่าผู้ถือหุ้นมีโอกาสได้รับผลตอบแทนที่สูงด้วย จะทำให้นักลงทุนให้ความสนใจกับหุ้นของธนาคารดังกล่าว จึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H_7 : อัตราส่วนผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นสามัญ

8. อัตราส่วนผลตอบแทนของสินทรัพย์ (Return on Asset-ROA)

ในการศึกษาครั้งนี้คาดว่า หากผลตอบแทนของสินทรัพย์เพิ่มมากขึ้น แสดงว่าธนาคารสามารถใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ที่มี เพื่อก่อให้เกิดรายได้มากขึ้น จะทำให้นักลงทุนให้ความสนใจกับหุ้นของธนาคารดังกล่าว จึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H_8 : อัตราส่วนผลตอบแทนของสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นสามัญ

จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินหลักกับราคาหุ้นสามัญในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้ศึกษาได้พัฒนาตัวแบบที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ คือ

$$\begin{aligned} \% \Delta PRICE_{i,t} = & \beta_0 + \beta_1 LTD_{i,t} + \beta_2 NPL_{i,t} + \beta_3 CTI_{i,t} + \beta_4 NIM_{i,t} \\ & + \beta_5 EPS_{i,t} + \beta_6 \% \Delta BVPS_{i,t} + \beta_7 ROE_{i,t} + \beta_8 ROA_{i,t} + e_{i,t} \end{aligned}$$

โดยที่

$\% \Delta PRICE_{i,t}$	คือ	การเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นสามัญของธนาคาร i ณ ไตรมาสที่ t
$LTD_{i,t}$	คือ	อัตราส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากรวม (Loan to Deposit Ratio) ของธนาคาร i ณ ไตรมาสที่ t
$NPL_{i,t}$	คือ	อัตราส่วนสินเชื่อต่อคุณภาพต่อสินเชื่อรวม (NPL Ratio) ของธนาคาร i ณ ไตรมาสที่ t
$CTI_{i,t}$	คือ	อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (Cost to Income Ratio) ของธนาคาร i ณ ไตรมาสที่ t
$NIM_{i,t}$	คือ	อัตราส่วนผลตอบแทนสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (Net Interest Margin-NIM) ของธนาคาร i ณ ไตรมาสที่ t

$EPS_{i,t}$	คือ	อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้น (Earning per Share-EPS) ของธนาคาร i ณ ไตรมาสที่ t
$\% \Delta BVPS_{i,t}$	คือ	การเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น (Book Value per Share-BVPS) ของธนาคาร i ณ ไตรมาสที่ t
$ROE_{i,t}$	คือ	อัตราส่วนผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity-ROE) ของธนาคาร i ณ ไตรมาสที่ t
$ROA_{i,t}$	คือ	อัตราส่วนผลตอบแทนของสินทรัพย์ (Return on Asset-ROA) ของธนาคาร i ณ ไตรมาสที่ t
β_0	คือ	ค่าคงที่ของ $PRICE_{i,t}$ เมื่อปัจจัยอื่นทุกตัวเป็นศูนย์
$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_8$	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของ $LTD_{i,t}, NPL_{i,t}, CTI_{i,t}, NIM_{i,t}, EPS_{i,t}, \% \Delta BVPS_{i,t}, ROE_{i,t}, ROA_{i,t}$
$e_{i,t}$	คือ	ค่าความคลาดเคลื่อนของธนาคาร i ณ ไตรมาสที่ t
i	คือ	ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 11 ธนาคาร
t	คือ	ไตรมาสที่ 1 – 4 ของปี 2547 – 2550

จากตัวแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถจำแนกตัวแปร และอธิบายวิธีการวัดค่าของตัวแปรต่างๆ ได้ดังนี้

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

กำหนดตัวแปรตามเป็น การเปลี่ยนแปลงราคาตลาดของหลักทรัพย์หุ้นสามัญ คิดเป็น % โดยเทียบจากไตรมาสก่อนหน้า ซึ่งราคาตลาดของหลักทรัพย์หุ้นสามัญในแต่ละไตรมาสนั้นในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกใช้ราคาปิด (Closed Price) ของแต่ละวันมาหาค่าเฉลี่ยเป็นราคาปิดในช่วงไตรมาสเดียวกัน(t) เนื่องจากราคาปิด เป็นราคาที่ทั้งฝ่ายผู้ซื้อและฝ่ายผู้ขายเห็นตรงกันว่าเป็นระดับราคาที่มีความเหมาะสมเป็นตัวแทนราคาของแต่ละวัน โดยราคาเฉลี่ยของแต่ละไตรมาส แสดงให้เห็นถึงระดับราคาที่เหมาะสมสำหรับช่วงเวลาดังกล่าว เนื่องจากเป็นราคาที่ได้อบรมกับข้อมูลข่าวสาร และสาระสำคัญทางการเงินของแต่ละธนาคารพาณิชย์ (i) ดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดหาอัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวข้องจากเอกสารทางการเงินของแต่ละธนาคารพาณิชย์ ดังนี้

1. อัตราส่วนสินเชื่อต่อเงินฝากรวม (Loan to Deposit Ratio : $LTD_{i,t}$) คำนวณได้จากงบดุลของแต่ละธนาคารพาณิชย์
2. อัตราส่วนสินเชื่อด้อยคุณภาพต่อสินเชื่รวม (NPL Ratio : $NPL_{i,t}$) ข้อมูลจากแบบ ธ.พ. 1.1 (รายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินธนาคารพาณิชย์)
3. อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ (Cost to Income Ratio : $CTI_{i,t}$) คำนวณได้จากงบกำไรขาดทุนของแต่ละธนาคารพาณิชย์
4. อัตราส่วนผลตอบแทนสุทธิต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (Net Interest Margin : $NIM_{i,t}$) คำนวณได้จากงบดุลและงบกำไรขาดทุนของแต่ละธนาคารพาณิชย์
5. อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้น (Earning per Share : $EPS_{i,t}$) ข้อมูลจากงบกำไรขาดทุนของแต่ละธนาคารพาณิชย์
6. อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น (Book Value per Share-BVPS $_{i,t}$) คำนวณได้จากงบดุลของแต่ละธนาคารพาณิชย์
7. อัตราส่วนผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : $ROE_{i,t}$) คำนวณได้จากงบดุลและงบกำไรขาดทุนของแต่ละธนาคารพาณิชย์
8. อัตราส่วนผลตอบแทนของสินทรัพย์ (Return on Asset : $ROA_{i,t}$) คำนวณได้จากงบดุลและงบกำไรขาดทุนของแต่ละธนาคารพาณิชย์